

dere kind bij uitstek, wordt geschreven, dat hij groot werd en werd gespeend. Het van de Here geboden kind Samuël krijgt dergelijke aantekening. En van het heilig kind Jezus horen we, dat Hij toenam in wijsheid en grootte — lichamelijk en geestelijk kwam hij dus tot ontwikkeling — en in genade bij God en de mensen. Hij was dus de Here steeds meer welgevallig en de mensen hielden hoe langer hoe meer van Hem.

Niets geen apartigheden, die ons worden vermeld. En waar we daar wel van horen, waar er iets bijzonders van wordt gemaakt, zoals Jacob van z'n zoon Jozef deed, daar gebeuren de ongelukken en gaat het fout in het aartsvaderlijk gezin.

Hoe weinig de Schrift van dat apart stellen der kinderen moet hebben, en hoe echt ze toebehoren tot het volk des Heren, dat kan ons ook nog uit iets anders blijken.

De wet des Heren, zoals Mozes die het volk voor zijn heengaan heeft voorgesteld, zal om de zeven jaar gelezen worden in de plaats, die de HERE verkiezen zal. Wat zegt Mozes, als hij het voorschrift daartoe geeft? „Laat de kindertjes maar thuis, dat wordt voor hen toch een te langdurige en te saai geschiedenis“? Och nee!

„Vergadert het volk, de mannen en de vrouwen en de kinderen, en uw vreemdelingen, die in uw poorten zijn, opdat zij horen en opdat zij leren en vrezen de HERE, uw God en waarnemen te doen alle woorden dezer wet, en dat hun kinderen, die het niet geweten hebben, horen en leren te vrezen de HERE, uw God, al de dagen, die gij leeft op het land, naar hetwelk gij heen gaat over de Jordaan om dat te erven“ (Deut. 31:12, 13).

Wanneer Israël in het heilige land is aangekomen en naar Mozes' gebod de wet des Heren tussen Ebal en Gerizim gelezen wordt, dan klinkt de zegen en de vloek des verbonds ook de kleine kinderen in de oren, die daar met hun ouders op Ebal en Gerizim staan opgesteld (Joz. 8:35).

Wanneer eeuwen later Ezra de verbondsbreuk der weergekeerde ballingen, die zich aan vreemde vrouwen verbonden hebben, beweent voor het huis Gods, dan verzamelt zich daar tot hem een zeer grote gemeente van mannen, vrouwen en kinderen (Ezra 10 vs 1). De ouders zeggen niet: „die schapen begrijpen er toch niets van“, of: „het gaat die stumperds niet aan“, ze nemen ze mee, ze zijn er bij, ze horen er bij.

En weer eeuwen later rekent de apostel Paulus er geen ogenblik op, dat de kindertjes wel eens niet aanwezig zouden kunnen zijn, wanneer zijn brief door de engel van Efeze in de gemeentelijke samenkomst zal worden gelezen; „Gij kinderen“, zo schrijft hij, en ik denk, dat heel wat van de kinderkopjes, die onder het lezen van het eerste deel van de brief op vader's en moeder's schouder waren gezakt, ineens zijn opgeschokt. „Gij kinderen“, dat zijn zij.

Ze horen erbij. „Alzowel als de volwassenen in het verbond Gods en in Zijn gemeente begrepen“.

En hoe toornet de HERE, wanneer die, door Hem gegeven, plaats der kinderen wordt aangetast! Als Juda onder leiding van zijn goddeloze koningen zich niet ontziet de kinderen aan de vreselijke Moloch, die kindervraat, en aan andere goden op te offeren, dan komt de HERE in het geweer. „En gij naamt uw zonen en dochteren, die gij Mij hadt gebaard en ge hebt ze hun ten offerspijs gegeven. Was het u niet genoeg zelf te hoereren, dat gij ook nog Mijn zonen slachtet en ze overgaaf om ze voor hen door het vuur te doen doorgaan? (Ez. 16:20, 21; vert. Noordzij). De HERE duldt het niet, dat schennende handen zich vergripen aan het Zijne, en Hij geeft Zijn volk erom aan de volken prijs.

En hoe bestraft de Heiland de discipelen, wanneer ze degenen, die hun kinderen tot de Here Jezus wilden brengen, afweren en ze hard vallen: „Laat af van de kinderkens en verhindert ze niet tot Mij te komen, want dezulken is het koninkrijk der hemelen“. Of die discipelen de kindertjes daar dan buiten wilden sluiten, de plaats der kinderen voor hen nog heel niet zo zeker was? Als deze geschiedenis op zichzelf stond, we zouden het kunnen denken. Maar zo staat het niet. „Toen“, zo lezen we, „werden kinderkens tot Hem gebracht“, d.w.z. vlak na het gesprek over echtscheiding en huwelijk, dat uittiep op het raadsele woord over de gesnedenen van geboorte, door verminking of om der wille van het koninkrijk.

De discipelen maakten daaruit op, dat de Heiland van het huwelijk en van het krijgen van kinderen niet zoveel moest hebben. Ze trekken er maar meteen de consequentie uit wanneer die kindertjes worden gebracht: „Weg jullie!“ Maar hoe ze Hem hebben misverstaan, de bestraffing en het Woord des Heren toont het. Het koninkrijk is der kinderen, het komt hun toe; Koningskinderen zijn ze. L. SELLES.

CORRESPONDENTIE.

Volgende maand hopen wij te disponeren over het abonnementsgeld 1 April—30 September 1952.

Abonnees, die er de voorkeur aan geven het verschuldigde bedrag ad f 4.50 per giro te betalen, verzoeken wij vriendelijk, dit vóór 4 April te doen op postrekening 406040 van „De Reformatie“.

Willen degenen, die geabonneerd zijn via de Boekhandel, er aan denken, dat zij niet aan ons, doch aan hun boekhandelaar moeten betalen? DE UITGEVERS.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Het grote kwaad van onze dag is, dat de mensen, ook wel die zich christelijk noemen, de heerlijkste, rijpste vruchten willen plukken en genieten voor gans het leven, terwijl zij de boom verwerpen, aan welke die vruchten alleen kunnen groeien.

Ik las een dezer dagen, nog wel van een calvinistisch geleerde, dat wij het politieke leven niet moeten willen gronden op bijbelteksten. De Schrift zou ons daarvoor niet gegeven zijn.

Zou het toch kwaad kunnen, als wij acht gaven, ook wat ons denken en handelen omtrent het staatsleven betreft, op wat de Schrift zegt? Daar is een der moderne wijzen, die verklaarde: om de staat te verstaan, moeten wij weten wie en wat de mens is.

Zijn zeggen lijkt mij heel redelijk.

Maar wie weet zulks buiten het Woord Gods om? Zo doen wij goed, wat de boom en zijn vrucht betreft, psalm één te lezen. Welgelukzalig de man, die niet wandelt in de raad der goddelozen, wiens lust het is des Heeren wet te overdenken dag en nacht. Want hij zal zijn als een boom geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd en welks blad niet afvalt.

Daar hebben wij de boom, die goede vruchten geeft op zijn tijd.

Wat ook zeggen wil, niet maar zo op onze tijd, naar onze wil.

Maar laten wij nu nemen de brief van de apostel Judas, die ons onze tijd kan leren verstaan. Hij gewaagt van mensen, die waterloze wolken zijn, van de winden omgedreven; bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven en ontworteld.

Daar hebben wij ook West-Europa, waar de democratie — waarlijk waterloze wolken en tweemaal verstorven boom — van de wereld een paradijs zal maken. En hoeveel mensen, die zeggen het koninkrijk Gods te zoeken, vergapen zich aan dat vertoon.

Laat ik drie grote vijanden noemen van het huidige volkerenleven. Daar kan nog wel een vierde bij.

Daar is eerst de belofte van het geluk als het enige doel van het menselijk leven. De utilitairiers der vorige eeuw, die er veel van spraken, beperkten zich tot de grootst mogelijke meerderheid.

Men verwaarloost de minderheden, wat bijzonder wreed is.

En handelt dan bijv. van het algemeen belang, en het blijkt, dat het bijzondere, waarop het voor de mensen aankomt, geen grotere vijandin kent dan het algemene. Dat algemene kan maken, dat juist dat bijzondere met gemak wordt verwaarloosd.

En dan wordt de mens wreed als Meffistofeles, die Faust wil troosten over Gretchens val, welke Faust zelf veroorzaakt heeft, door te zeggen: zij is de enige niet.

Welnu — daar is het Atlantisch pact, dat ons een volksleven moet brengen zonder vrees en gebrek. Zo was de belofte.

Zelfs een Churchill, die anders niet vreest de werkelijkheid te doen zien, sprak een dezer dagen nog van een gouden eeuw, die ons zou kunnen wachten.

Gouden eeuwen zijn alleen maar minder gevaarlijk als zij ver in het verleden liggen. Wie ze voor het heden of de naaste toekomst verwacht of wil verwerken, kan op minder nog rekenen dan op klatergoud.

Terecht schreef een dezer dagen een Engelse acteur, dat er geen gevaarlijker politiek ideaal is, dan dit, dat men een volk gelukkig belooft te maken.

Laat ons maar eens letten op de girondijnen, de halfzachte revolutionairen van onze tijd, die veelal de regeringsposten bekleden, en die al de dag bezig zijn het ganse leven gezond te maken, waarbij zij van te voren de beloning reeds in ontvangst willen nemen.

Zij willen de vruchten, heerlijk rijpgeest, maar verwerpen de boom waaraan die vrucht alleen kan groeien; waarachtig geluk zelfs in de grootste nood.

Ik zei al in een vorige brief, dat ons niet als plicht is opgelegd om alles goed en gelukkig te maken. Wij hebben heel eenvoudig, elk voor zijn part, onze heel eenvoudige plicht te doen. Dat is al moeilijk genoeg.

Een mens, die het geluk zoekt, en daar alle dag mee bezig is in het opstellen van allerlei plannen, in diepe bezinning, zoals dat heet op honderden conferenties, liefst op eenzame plekjes der wereld, wil de maatschappij doen gelijken op de man, die al de dag bezig is met zijn gezondheid en daardoor juist ziek wordt.

Ik zat eens in mijn jonge jaren op een stembureau met een even jonge roomse dokter. Nadat honderden papertjes, niet altijd even rein, door mijn handen waren gegaan, en wij daarna een broodje zouden eten, zei ik: laten wij even onze handen gaan wassen.

Toen zei die dokter: och, eet maar eens gerust zo; je moest eens weten hoeveel gevaarlijke dingen je heel zo'n dag inademt. Ik zei: maar dokter, een mens moet toch zorgen voor zijn gezondheid? Wel, antwoordde hij, dat is ook zo, en laat ons daarom heel eenvoudig en strikt leven naar Gods geboden, in de weg des Heeren; daar vaart onze gezondheid het best bij. En voorts op God ons betrouwen stellen.

Hiermee was zeker niet gezegd, dat hij niet wist

van heel secuur de hygiëne te verzorgen, als dit zijn dure plicht was.

Ik was dankbaar voor zijn woord. En het geldt zeker niet minder ook voor het politieke en sociale leven.

De volken, geleid door de politieke gelukzoekers, zijn thans al maar bezig om in dit leven, want verder kijkt men niet, het geluk te bewerken en de plannen daartoe lijken groots en verheven, doch de vrees voor nood en ellende groeit met de dag. Het ene gevaar roept om het andere, de ene teleurstelling rolt over die er direct aan vooraf ging. Naar Groens woord komt alles precies anders uit dan men het zich dacht.

Welnu, als men zijn waarschuwing eens beluisterde en zich niet door allerlei luchtspiegelingen liet begoochelen, maar 't leven ging inrichten naar de werkelijke eis van onze dag, zich ging inspannen tot beperking der begeerten, tot het laten varen van de pret die men elke dag zoekt, zijn kracht zocht in het doen van zijn werkelijke plicht zonder al maar aan zijn z.g.n. rechten te denken, hoe zouden de volken dan weer sterk kunnen worden, wat ook de kracht zou geven tot het weerstaan van die duistere machten, die het geluk beloven te brengen, zo voor als achter het ijzeren gordijn.

Dat mochten alle sociale en politieke hervormers en strevers naar federatie en dergelijke gevaarlijke dingen, hervormers, waarvan de wereld thans overvol is in allerlei machtige organisaties, wel eens bedenken. Men is al maar bezig zich tegen een kwade dag te verzekeren van de wieg tot het graf, maar brengt het leven zo in de war, dat wij geen goeden meer kennen.

Wat mij het meest verschrikt is thans de ontzaglijke pret en het gedurig vermaak, en de geweldige inspanning in het spel, een inspanning, die de arbeid zo best kon gebruiken; een gedurig vermaak, dat de mensen zelfs nagedragen wordt in de huiskamer, zo per radio en televisie.

Wat mij het meest verschrikt is het getuigenis van een vrijzinnig blad, dat de christelijke radio daarin alles overtreft, zodat de wereld met groot genoegen luistert. Het „christelijke“ neemt hier dan de leiding.

Kent ook het christelijk gezin geen ernst meer?

De domine's vertellen haast elke Zondag, hoe zwaar en gevaarlijk en zorgvol onze dagen zijn. Geloven wij het waarlijk? Of lachen wij over onze bezorgdheden heen? Dat zou heel erg wezen.

De revolutionaire mens is een waterloze wolk, van de winden gedreven; zijn plannen zijn bomen, tweemaal verstorven, wortelloos.

En wat onderscheidt velen dergenen, die zeggen ook naar het Woord des Heeren te willen luisteren?

Ik kom tot de tweede vijand: het perfectionisme. Ja, nu er allerlei wezenlijke nood is en groot gevaar, beelden de mensen zich in, dat zij alles perfect in orde zullen maken. Nooit nog zo gezien. De staat zal nu eens goed worden, en de maatschappij meteen. Om van de kerk, in de oecumene, te zwijgen.

Men zou de werkloosheid bannen, zelfs zo, dat er niemand is die zonder de arbeid is, waarvoor hij 't meest geschikt is, en wat men doet brengt juist de werkloosheid.

Men zal een school bouwen, door vernieuwing; nee maar, dat zal men nog eens zien. De waterloze wolken, die paedagogen en psychologen heten, vertellen er van in boek en blad. Nu eerst heeft men de mens tot in de diepste wortelen van zijn bestaan doorgedrongen. En het onderwijs kweekt niet dan persoonlijkheden, ware mensen, harmonieuze mensen, het leven wordt er nog verleggen mee.

En dat alles terwijl men feitelijk het Woord Gods op zij zet en niet meer luistert naar de vermaning, dat er geen heil zal zijn voor het leven, als daar niet een weer horen komt naar het Woord dat ons alleen kan zeggen wie en wat de mens is.

Ik beroep mij hier maar weer op Groen van Prinsterer, van wie prof. van Niftrik heeft gezegd, dat, als men te zeer naar hem ging luisteren, hij uit zijn partij, de christelijk historische, weg zou lopen. Tot mijn spijt moet ik zeggen, dat hij er niet veel last van zal hebben.

Dit nu daargelaten; Groen waarschuwde altijd weer ernstig tegen het perfectionisme; één stuk menselijke hoogmoed.

En de school zou evenals de maatschappij er niet bij kunnen winnen als zij weer tot die eenvoud terugkeerde, die de boom wil kennen en eren, welke alleen goede vrucht kan geven. En dat is de waarachtige vrees des Heeren, die weet wat er in de mens is, en de weg wil leren uit Gods heilig Woord en de goede belijdenis, waarin de mens alleen zalig wordt voor dit en het eeuwige leven.

Ik kom nu tot de derde vijand, het pacifisme. Maar dat voor een volgende brief.

Met hartelijke groeten en heilbode, uw toegenogen MARNIX.

PERSSCHOUW

„HERENIGING“.....

Ds G. Visée schrijft in Kamper Kerkbode:

In „Kerknieuws“ verzorgt de redacteur van dat blad, de Heer W. C. F. Scheps, een rubriek „De stand van zaken“. Die rubriek dateert van de Haagse synode,

haar van I verteg leden de sy men leden eenigc

Even melde E

Ald gang de de

Da B Die waark

De betrok werd.

ontrou dergel betrof

Avonc de ke

Niet vermeld weten, l

Daar

In zuster Door

gaan advies de ge

Ik s Ove Ove

der B Het Aar

afsnij echter dighe

Hel En Toe

op de den.

Op de ge Int

Burg En Ha

ogpen En den c

plaats met d

beloft zij da

Zoo gespe Onl

Wa Aar Of

Zoo tucht Mei

veran Aan

Mei van c

zettin forme

prij He

vonnl den d

Anr schuit

daar des b

zen, i Dat

in Ez ten a

droef smari

godde zen v

En derlij

Ja, De

„Spe

Hier vorig i

Ik bij vo

„meel ook

kome

Zeke

als dit zijn

et geldt ze-
en sociale

lukzoekers,
vant verder
de plannen
vrees voor
ene gevaar
g rolt over
bent woord
zich dacht.
beluisterde
en liet be-
ar de wer-
nen tot be-
zen van de
ocht in het
maar aan
volken dan
kracht zou
e machten,
als achter

bervormers
gevaarlijke
ans overvol
s bedenken.
ade dag te
aar brengt
oeden meer

de ontzag-
geweldige
e de arbeid
ak, dat de
akamer, zo

uigenis van
idio daarin
t genoeg
de leiding,
at meer?
hoe zwaar
Geloven wij
zorgdheden

wolk, van
men, twee-

zeggen ook
eren?
fectionisme.
oot gevaar,
ect in orde
aat zal nu
steen. Om

dat er nie-
hij't meest
t de werk-

uwing; nee
erloze wol-
n, vertellen
n de mens
doorgrond.
onlijkheden,
even wordt

Voord Gods
vermaning,
s daar niet
dat ons al-

van Prin-
ezegd, dat,
hij uit zijn
lopen. Tot
t veel last

altijd weer
menselijke

spij er niet
oud terug-
relke alleen
vaarachtige
mens is, en
n de goede
dt voor dit

isme. Maar

toegenagen

MARNIX.

GING".....
e:

an dat blad,
e stand van
sche synode,

haar besluiten en de daarop gevolgde „hereeniging“ van Ds B. A. Bos c.s. met de op die Haagsche synode vertegenwoordigde kerken. Waren ergens weer enkele leden van de Gereformeerde kerken overgegaan naar de synodocratische gemeenschap ter plaatse, dan kon men lezen dat te X zooveel belijdende met zooveel doopleden zich met de synodallistische kerk hadden „hereenigd“.

Even verder (sprekende over de uit Kampen gemelde gevallen):

Aldus werd de suggestie gewekt, dat dergelijke overgangen ook maar iets zouden te maken hebben met de besluiten van de Haagsche synode en de actie van Ds B. A. Bos en de zijnen.

Die suggestie was bijna zonder uitzondering met de waarheid in strijd.

De waarheid was in de meeste gevallen, dat het den betrokkenen in de Gereformeerde kerk te benauid werd. Men wilde ruimte, men wilde soms niet wegens ontrouw kerkbezoek, vrij regelmatig bioscoopbezoek en dergelijke vermaand worden. In meer dan één geval betrof het leden der gemeente, die reeds van het Heilig Avondmaal werden afgehouden, menschen, die zich aan de kerkelijke vermaning en tucht onttrokken.

Niet van alle, wel van sommige der „met blijdschap“ vermelde gevallen kón de synodocratische kerkeraad weten, hoe de vork in de steel zat, zegt ds Visée.

Daarna een concreet geval uit de laatste tijd:

In de Gereformeerde kerk waren een broeder en zuster van het Avondmaal des Heeren afgehouden. Door hun onboetvaardigheid moest de kerkeraad voortgaan met de tucht. Zelfs zoover, dat na ingewonnen advies van de classis, hun namen van den kansel aan de gemeente werden bekend gemaakt.

Ik schrijf dus over een publieke zaak.

Over dingen, die iedereen in Kampen weten kan.

Over een aangelegenheid, die ook aan den kerkeraad der Burgwalgemeente bekend zijn kan en: bekend was. Het kwam nog verder.

Aan de gemeente werd bekend gemaakt, dat tot de afsnijding zou worden voortgegaan. Die afsnijding werd echter uitgesteld, toen eenige teekenen van boetvaardigheid zich vertoonden.

Helaas — het was een wolkje.

En ging voorbij.

Toen werd aan de gemeente bekend gemaakt, dat op den 24en Februari de afsnijding een feit zou worden.

Op den 13en Februari onttrokken zich deze leden aan de gemeenschap der kerk.

Intusschen waren ze eens ter kerk geweest bij de Burgwalgemeente.

En kregen bezoek van de ouderlingen der kerk.

Haastig heeft men hen in de gemeenschap der kerk opgenomen.

En den Zondag na dien, waarop de afsnijding met den christelijken ban in de Nieuwe kerk zou hebben plaats gevonden, had men zich daaraan niet — in strijd met de bij de openbare belijdenis des geloofs afgelegde beloften — op het laatste moment onttrokken, werden zij daar ontvangen.

Zoo heeft men daar met de sleutelen des hemels rijk gespeeld.

Onheilig spel.

Waar zit men eigenlijk?

Aan het vischnet?

Of op het vinketouw?

Zoo wordt er in die gemeenschap met de kerkelijke tucht gespeeld.

Men moge toezien hoe men dit voor God den HEERE verantwoordt.

Aan het slot:

Men doet het, als dat zoo te pas komt, van de zijde van de Burgwalgemeente voorkomen, alsof men voortzetting van de samenwerking met de leden der Gereformeerde kerk in schoolzaken e.d. op o, zoo hoogen prijs stelt. Maar hier liggen feiten.

Het lid onzer gemeente S. Greijdanus is onder hun vonnis van zonde tegen het vijfde en negende gebod den dood ingegaan.

Anderen, die zich op het laatste moment aan de uitsluiting uit de gemeente des HEEREN onttrokken, zijn daar zonder ook maar den tijd gehad te hebben betering des levens niet maar te beloven, maar ook te bewijzen, als geliefden in den Heere ontvangen.

Dat zijn practijken, die denken doen aan wat we lezen in Ezechiël 13:22, waar de HEERE de valsche profeten aanklaagt, dat zij het hart des rechtvaardigen bedroefd hebben gemaakt, daar de HEERE hem geen smart aangedaan heeft en dat ze de handen van den goddelooze gesterkt hebben opdat hij zich van zijn boosen weg niet afkeeren zou.

En dan op een schoolvergadering maar weer „broederlijk“ met elkander verkeerden?

Ja, als de zonde éénrit is weggedaan.

De heiligheid is den Hulze des HEEREN sterfelijk!

„Spel met de sleutelen“ stond boven het artikel.

K. S.

SLOT ANTWOORD DS H. BRINK.

Hier volgt het slot van ds Brink's antwoord (zie vorig nummer). Allereerst:

Ik blijf dus bij wat Prof. Schilder noemt „weigeren bij voorbaat“. En dat dit laatste zinnetje Prof. Schilder „meer zegt dan hem te horen lief is“ spijt me. Maar ook dat zijn dingen die ons allemaal wel eens overkomen.

Zeker. En in al zulke gevallen lijkt het me goed, te

trachten elkander te overtuigen, zonder bij voorbaat te zeggen: al zouden de kerken naar art. 50 willen samenkomen in synode, ik doe zeker niet mee. Ds Brink vervolgt:

En wanneer twee particuliere Synodes een vervroegde Generale Synode aanvragen omdat „er enige dringende nood ware“ dan zal zeker voor ieder die als afgevaardigde gekozen wordt er nog de vraag zijn: mag ik voor deze zaak de vervulling van m'n eerste taak en roeping die in m'n gemeente ligt onderbreken voor een Synode, die in de laatste jaren maar week in week uit heeft vergaderd?

Zeker. Maar wat de één mag, mag de ander ook. Het zou dus kunnen zijn, dat niemand kwam, als men de beslissing in eigen hand neemt. 't Beste is dus, de beslissing over te laten aan de vergaderingen, daartoe hij K.O. aangewezen, waaraan mee te werken de kerkeraden vrijwillig beloofd hebben. Als de kerkeraden dat beloven, is de dominee volkomen verontschuldigd. Die wist, vóór hij 't beroep aannam, dat de kerkeraden zulke beloften plegen te doen.

Vervolgens:

Dit te meer waar een Synode-vergadering, hoe goed die mogelijk ook zijn kan, toch niet meer is dan een instelling van menschen, terwijl het werk van Kerkeraad en Predikant rechtstreeks van God in Zijn Woord geboden is.

Zou het apostolisch bevel: „laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden“ alleen op die dingen slaan, die „rechtstreeks“ door Gods Woord geboden zijn? Niet op catechismusprediking, formulieren-lezing, kerklied, aantal avondmaalsdiensten, aantal openbare vermaningen, biddagen? We kunnen dan nog heel wat beleven — inzake de onderlinge en aangenomen orde.

We lezen:

Ik wil me houden aan afspraken, maar voor alles gaat de roeping in eigen gemeente.

Men kan ook zeggen: de roeping door eigen keraad (die nu eenmaal meewerkt aan kerkverbands-vergaderingen).

Voorts:

Hoe graag ik ook alles wil doen om andere kerken te helpen blijf ik „bij voorbaat“ zeggen: aan een buitengewone Synode doe ik niet mee.

We wezen reeds aan, hoe o.i. er geen „helpen van andere kerken“ aan de orde is. Het samen besluiten over zaken van de kerken in het gemeen, dat is aan de orde, gelijk we betoogden.

Eindelijk:

Tenslotte wijs ik er nog weer op dat de grote fout is en blijft het niet willen buigen voor Gods Woord en zo elkaar niet meer om Christus' wille vasthouden. De Synode van Kampen heeft aan de zaak Kralingen dagen besteed. Heeft eindelijk met algemene stemmen een conclusie getrokken. Zijn er sindsdien nieuwe dingen van betekenis gekomen dan zal eerst weer de Classis en Part. Synode, als de kerk van Kralingen hulp inroept, daarover moeten oordelen. Zijn die nieuwe dingen er niet, dan zou ik niet graag door mee te roepen om een behandeling op een nieuwe Synode, reeds voordat de acta van de vorige synode verschenen zijn, een vraagteken zetten achter de pasgenomen besluiten. Als de „nood“ in Kralingen dezelfde is gebleven, dan vind ik dat vreselijk, maar dan kan een nieuwe Synode niet anders doen dan de vorige gedaan heeft.

De vraag is niet, of Kralingen hulp inroept. De vraag kan worden: als Kralingen niets doet, gaat dit de kerken allemaal dan niet aan: synodebesluiten, die niets effecteren, waarmee de vraag naar de kerkelijke ernst over heel de linie gemoed is, en de vraag, wat kerkeraden en leden tenslotte hebben aan een kerkenordening, die we pas — in '44 — weer hebben leren lezen? Ik versta niet, dat ds Brink zegt: we zouden om een nieuwe synode thans te roepen een vraagteken (?) zetten achter de pasgenomen besluiten. Uit den treure is gezegd: wij willen geen vraagteken erachter, maar een streep eronder gezet hebben. Welke streep? Die van artikel 31. De laatste zin is m.i. een vergissing. Als dat waar is, dat er nl. niets nieuws meer gebeuren kan, dan kan iedere instantie, die in 'n besluit betrokken werd, en het niet goed vindt, zolang ze maar bezwaren inbrengt, op elk moment elke actie voor altijd laten „bevriezen“. Ook daar, waar het „bevriezen“ van kwesties juist de inhoud van de klacht is. Maar daarvoor hebben wij samen niet gevochten in '44. K. S.

RECHTBANKEN?

Ds K. Doornbos schrijft in Kb. N.-H. weer een artikel. Er boven staat: „Kerkelijke vergaderingen zijn geen rechtbanken“.

Daarmee is iedereen het natuurlijk eens. Een b á n k is een vast ligbaam, waaraan functionarissen in vaste dienst benoemd zijn, maar een classicale samenkomst, een synode, die zijn afgeleiden als de hamer valt.

Maar nu komt de vraag wat aan deze waarheid wordt vastgekoppeld. Te dien aanzien schrijft ds Doornbos:

In het nummer van De Reformatie van 1 Maart

1952 spreekt prof. Schilder in zijn artikel Perspectief over kerkelijke zaken en gebruikt daarin termen ontleend aan de rechtspleging door de wereldlijke rechter.

Mag ik even interrumpen, opdat we niet te vlot van stapel lopen? De termen, waarover het straks loopt, worden inderdaad óók door „de wereldlijke rechter“ gebruikt. Hij spreekt van autonomie, commissie, college, delegatie, deputaat, regering, accoord, verband, appel, president, formulier, „zich beklagen“, praesenteren, eenheden, instructie, en ds Doornbos doet dat ook. Evenals ik. Zelfs voor wat die (vermoogensrechtelijke) eenheden betreft, want art. 84 K.O. ligt er nog. Maar ik zou niet graag beweren, dat ds D. of een ander die termen had „ontleend“ aan de wereldlijke rechter. Geen sprake van.

Nu de vraag, welke termen ds Doornbos op het oog heeft:

Ik laat de zinnen waarin deze termen voorkomen hier volgen en de rechtstermen vet drukken.

„De mogelijkheid dat de kerken elkaar zouden gaan helpen door b.v. in een langs de gewone weg bijeengeroepen buitengewone generale synode een oplossing te vinden voor de moeilijkheden die voor ons aller rechtsverkeer aan de dag getreden zijn.“

„Is er dan nog wel rechtspraak met effect mogelijk?“

„Ze kunnen wel impliceren, dat de afsprakenmakende instanties elkander helpen, om te zorgen, dat het kerkverband een zegen blijkt, maar dan niet alleen op papier. Een goddelijk beneficium, en geen medium, om de oplossing van rechtsmoeilijkheden uit te stellen.“

„En intussen zou elke rechtsbeslissing moeten krachteloos blijven.“

„Niet alleen de kerkeraden moeten verantwoording afleggen. Dat moeten alle kerken die afspraken maakten in de Kerkenordening, en aan kerkleden daarin uitsicht hebben geopend op wat prof. Deddens noemde: een wijkplaats voor het recht, als zij menen dat het recht in de knel kwam.“

Zijn nu deze termen ontleend aan de rechtspleging door de wereldlijke rechter? Geen sprake van. Ze zijn opgekomen uit de eigen samenleving der kerken. Is soms prof. Bouwman (die het kerkverband ziet rusten op „goddelijke ordinantie“, II, 47), mis, als hij spreekt (Geref. Kerkrecht, II) van „rechts-onzekerheid“ (40, zie synode Utrecht 1923, art. 12), „recht-van-appel“ (41), „rechtsgron d“ (42), „bindende kracht“ (47), „kerkelijk recht“ (49)? Als Paulus zegt, dat men, als aan bepaalde voorwaarden niet voldaan is, tegen een ouderling geen beschuldiging moet „aannemen“ („paradechomai“), of het heeft over het „aannemen“ van getuigenissen ('t zelfde woord, zie 1 Tim. 5:19, Hand. 22:18), is dan dr C. Bouma aan het leentje buur spelen bij de wereldlijke rechter, als hij spreekt van „in ontvangst nemen“, „ontvankelijk verklaren“? Ik geloof het niet, want ook Prof. Bouwman (661) legt ook de rechtsbetekenis van het woord vast; en dat het N.T. sprekende van „getuigen“ aan het O.T. herinnert (Deut. 17:6; 19:15) is toch niet met „ontlenen“ aan de „wereldlijke“ rechter af te doen. Als de apostelen aan afgevaardigden opdragen „op te gaan“ (anabainein) naar Jeruzalem (Hand. 15:2), dan zal de een (Schneider) aan een cultischen term denken, maar de ander mag daarbij ook aan rechtshandel denken, zoals ik doe, als het van Christus heet, dat hij is „opgegaan in de hemel“. Wij moeten niet met één gebaar, van „ontlenen“ sprekende, heel het onderzoek ook van het N.T. van de baan schuiven. Het is bewezen, dat het N.T. woorden gebruikt, die (o.a.) ook uit het toenmalige rechts-leven bekend waren geworden. Wie daar van „ontlenen“ spreekt, loopt gevaar te vergeeten, dat God de Schrift gegeven heeft in de mensentaal; of: dat rechtspraak, al is ze volkomen anders opgebouwd in de ene sector dan in de andere, toch rechtspraak wezen kan; en dat, als we de woordenboeken van de ene sector van 't menschenleven alleen daarvoor gereserveerd willen zien, we het leven uit elkaar rukken, ons de kennis van de bijbel onmogelijk maken (neem b.v. 't betekenisvolle woord „lichaam“). En zo voort.

We vervolgen:

Indien prof. Schilder met deze rechtstermen niets anders bedoelt dan dat alles naar recht moet gebeuren, spreekt hij zo dat iedereen hem moet misverstaan.

Men zij op dit punt getrouwt: ik heb wel degelijk iets meer bedoeld, dan dat alles naar recht moet gebeuren. En voor zover „beslissen“ wat anders is dan „adviseren“ of een logische conclusie geven, mag ds D. gerust zeggen, dat ik ook „wat anders“ bedoeld heb. Daarna:

Ieder weet wel dat het gras groen is, maar wij laten het aan de dichters over om ons dat te vertellen. Ik vind het buitengewoon gevaarlijk zulke rechtstermen in kerkelijke zaken te gebruiken.

Daar hebben we dat woord „gevaarlijk“ weer. Het „gevaarlijk“ van het woord „gevaarlijk“ is, dat het zo criant vervelend worden kan. Gevaarlijk? Wel — in alles liggen gevaren op de loer. Ik vind het buitengewoon gevaarlijk, rechtstermen, die in de bijbel heel veel voorkomen, uit ons kerkelijk woordenboek te schrappen. We kunnen heden een kruistocht openen tegen woorden, die óók in de mond van rechters lig-

gen, en morgen tegen termen, die óók in de mond van staatslieden, notarissen, economen liggen. Toch gebruikt de bijbel zulke termen (polis, politeuma, stad, rijk, basileia, koninkrijk, testament, verbond, erfenis, paedagoog, betekenende, oeconomie — en duizend andere meer). Ik wil geen secte-woordenboek. Want de kerktaal moet van wet en evangelie geen secte-zaakje maken. God heeft opzettelijk in de wereldtaal laten schrijven.

De Doornbos, steeds verder in zijn eerste volzin zich vastzettende, vraagt:

En het zou nog veel gevaarlijker zijn indien de gedachte reeds had post gevat dat we rechtsgedingen hebben in de kerken met formele rechtspraak. Willen we terug naar het canonieke recht van de middeleeuwen?

Er heeft nog niets „post gevat”, behalve dan de mening, dat men maar eerst eens zeggen moet, wat men bedoelt met het woord „formeel” (want anders loopt het debat helemaal in 't slop), en dat we voorlopig het woord „rechtsgedingen” nog niet hoeven te schrappen in ons kerkgezag (Ps. 101 „berijmd”). En wat die middeleeuwen betreft, — wel, we kunnen het aantal van dergelijke vragen naar willekeur uitbreiden. Terug naar J. P. Coen? Naar het kapere-recht? Het koloniale recht? Het byzantijnse recht? Het universiteitsrecht? Het sultanaatsrecht? Ik houd op: we willen doorgewoond blijven bij het kerkrecht. En eer men zulke vragen stelt, moet men eerst zich de moeite getroosten, aan te wijzen, dat er enige redenen, om met zulke vragen voor de dag te komen.

De Doornbos vervolgt:

Prof. Schilder zegt, dat prof. Deddens heeft gesproken van „een wijkplaats voor het recht”. Hij zegt niet waar deze uitspraak van prof. Deddens te vinden is en ik heb niet alles gelezen wat prof. Deddens heeft geschreven, en al zou dat ook zo zijn zou ik mij niet alles meer herinneren. Wel weet ik dat prof. Deddens ter vergadering van de generale synode van Kampen heeft gezegd: „De generale synode is de laatste schuil-

plaats voor het recht”. Indien prof. Schilder dat bedoelt openbaart hij geen geheim want prof. Deddens heeft dat gezegd in openbare vergadering.

Ik weet wel dat men moet staan voor elk woord dat men zegt, maar ik wil toch liever niet iemand vastgrijpen bij een woord zo in de discussie gezegd. Daarom wil ik prof. Deddens er liever buiten laten.

Nu, ik wil prof. Deddens er helemaal niet buiten laten. We hebben geen hoogleraar in 't kerkrecht, die zich van de dingen afmaakt: hij helpt ons. Prof. Deddens heeft ons prachtige dingen gezegd, b.v. over de uitdrukking „het zeggen”. Artikel 36 K.O.: „Het zelfde „zeggen” heeft de classis over de kerkeraad, 't welk de Particuliere Synode heeft over de Classis, en de Generale Synode over de Particuliere”. Moeten we art. 36 soms ook al vragende disputabel stellen? De Doornbos zal zeggen: natuurlijk niet. Maar ik wil dan graag van prof. Deddens horen, hoe ik art. 36 lezen moet. Voorts ben ik overtuigd, dat de Doornbos prof. Deddens niet hoeft te „sparen”. Die heeft blijkens speech, en weder-speech, niet zo maar zich iets laten ontvallen ter synode. Hij meent het. Hij staat ervoor. En hij kan 't bewijzen ook.

De Doornbos zegt:

Niettemin blijkt uit het artikel van prof. Schilder dat de gedachte heeft post gevat dat de meerdere vergaderingen schuilplaatsen zijn voor het recht.

Inderdaad. Dat is al een oude ontdekking. Zo oud, voor wat ons betreft, als de K.O.

Verder:

Prof. Schilder is niet bang voor grote woorden.

Neen — gelukkig niet. Evenmin als de Doornbos. Of — heel de kerk. Wij zwemmen allemaal in grote woorden. Het is dus maar de vraag, of we ze zuiver hanteren.

Geen plaats meer. Volgende week de rest.

K. S.

KERKNIEUWS

Beroepen te:

Middelstum en Vollenhove-Cadoelen, H. D. van Herksen te Onnen.

Rijswijk, H. Amelink te Langerak.

Door de Geref. Kerken van Bedum, Groningen, Haren, Hoogkerk, Onderdendam en Onnen, samenwerkend in de zendingsarbeid op West-Borneo (omgeving Tebedak): A. H. Algra te Waardhuizen.

Musselkanaal en 2e Exloërmond, Cand. G. Zomer te Utrecht.

Aangenomen naar:

Buitenpost, Cand. M. K. Drost te Nieuw-Buinen.

Bedankt voor:

Bruchterveld, Oosterbeek-Wolfheze, Wieringermeer, Ferwerd-Hallum, Blokzijl, Haulerwijk, Uithuizen, Arum, Cand. M. K. Drost te Nieuw-Buinen.

Gorinchem, A. H. Algra te Waardhuizen.

Nieuw-Lekkerland—Alblasserdam, C. v. Leeuwen te Zaltbommel.

Leiden, H. Bouma te Assen.

— **RADIOPREEK.** Op veler verzoek wordt de preek, welke drs Bremmer op Zondag 24 Februari voor de radio heeft gehouden over Zondag 9 voor belangstellenden beschikbaar gesteld. De preek is keurig gestencild en wordt op verzoek toegezonden. Men kan bestellen bij de Copieer- en Inrichting W. van Esch, Wilhelmijnestraat 31, Zwolle. De kosten bedragen 50 cents (inclusief verzendkosten). Men bestelt per postwissel of door storting op giro 522484.

— **ZOEKGERAAKTE BIJBEL.** Sinds geruime tijd ligt in het kerkgebouw te Loppersum een Bijbel, waarvan de kerkeraad vermoedt, dat hij aan een predikant toebehoort, die daar heeft gepreekt. Er staat geen naam in, maar een opdracht van C. Brederveld-v. d. Haspel en A. Brederveld met een herinnering aan het laatste oorlogsjaar. De kerkeraad zou gaarne vernemen, wiens Bijbel dit is, om hem terug te kunnen zenden.

God verblijdde ons grotelijks door de geboorte van ons eerste kind

CORNELIUS.

Mr en Mrs
MARTIN VREUGDENHIL.
Hawarden (Ya) U.S.A.

Verloofd:

SAAKJE ROSE

en

ANTON JAN SEIN.

Emmen, Diaconessenhuis.
Groningen, Jos. Isr. straat 20.
Thuis: 24 Maart 1952, Stations-
laan 1a, Stadskanaal.

Te koop aangeboden:

DE REFORMATIE

1945—1951, 7 jrg., voor f.17.50.
Brieven onder No. 543, Bureau
„De Reformatie” te Goes.

MATTHEW HENRY, Bijbel-
verklaring O. en N.T., 9 din,
voor f.15.— te koop gevraagd.
Br. onder No. 544, Bureau „De
Reformatie” te Goes.

Boekbinderij VAN KUIJK

Voor al Uw Bindwerk.
Reformatie f.3.75
Catechismus f.2.35

Alle toezendingen onder
rembours.

Zalmstraat 1 - Scheveningen

**Jezus' lijden, sterven
en opstanding**

(ineenvoeging der vier
evangelien),

door H. J. VAN KEMPEN.

Prijs f.0.65.

Van elk feit uit de lijdens-
geschiedenis is in dit werkje
een samenvatting gegeven van
wat ieder der Evangelisten daar-
omtrent meldt, en dit zoo nauw-
keurig mogelijk naar tijdsorde
gerangschikt.

Verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster:

Oosterbaan & Le Cointre N.V.
GOES — POSTGIRO 36000.

204

Voor goede en goedkope Geref. lectuur!

Vanwege de vele aanvragen, nadat de brochure was uit-
verkocht, is nog een kleine herdruk opgelegd van

ÉÉN HERDER.... ÉÉN KUDDE

Een oproep aan alle gereformeerden om
de ware kerkelijke eenheid te zoeken,

door

Prof. C. VEENHOF

Deze brochure, een omwerking van de artikelen, welke
Prof. Veenhof in „De Reformatie” publiceerde (aangevuld
met het besluit der Kamper Synode inzake de samen-
spreking), is op veler verzoek door ons comité uit-
gegeven.

Wij doen dit vooreerst omdat ze zich uitstekend leent voor
verspreiding op grote schaal onder de synodalen. En ver-
volgens, omdat er onkunde omtrent de vrijmaking onder
ons, en vooral onder onze jeugd, dreigt te ontstaan. De
grotere werken daarover schrikken door hun omvang af.

Prof. Veenhof tekent in deze brochure precies en een-
voudig waar het in de vrijmaking om ging en het er nu
mee staat.

Profiteert nog van deze gelegenheid!

Omvang 128 pagina's.
1—9 ex. kosten f.1.— per stuk; 10—49 ex. f.0.80 per stuk;
daarboven f.0.75 per stuk.

Bestellingen uitsluitend bij vooruitbetaling per postwissel
of per giro 537347 ten name van H. H. v. d. Linden —
M. D. de Grootstraat 20, Goes.

HET RIJKE WOORD

Dr M. B. VAN 'T VEER,
in leven Predikant te Amsterdam.

Met een inleidend woord van
Prof. C. VEENHOF.

Prijs f.4.25

Bestel het bij Uw boekhandel of bij de Uitgevers
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., GOES

WIST U

dat U thans weer door het aanbrengen van een
nieuwe abonnee op de REFORMATIE-BOEKEN-SERIE
heel mooie premies kunt verdienen?

Het Maart-nummer van het

GEREFORMEERD CULTUREEL MAANDBLAD

STIJL

is zojuist verschenen. Uit de inhoud (24 pagina's)
noemen we:

Dienst der gebeden, door Andries Dongera

Reacties op Stijl, door M. Siesling

Boekenweek, door M. Siesling

Iets over culturele tijdschriften, door M. Siesling

„Ons gebed voor het heden” 1941, door Binne Roorda

Een landschap uit 1380, door H. R. Rookmaaker

De plaats en de taak van de Geref. Zangkoren in ons

kerkelijk leven, door ds P. Lok

Aan een zieke, door Hannie Selles

Calvinisme en kunst in de huidige tijd, I. door M.

Avondmaal en cultuur, I. door D. J. Buwalda

Die mensen van hiernaast, door M. Roorda

Girondijns en Jacobijns in de Wereldbibliotheek, door

M. Siesling

Landelijk Verband Geref. Keren, door M. Siesling

Abonnementsprijs f.3,25 per half jaar

Wie nog prijs stelt op een gratis proefnummer kan dit
aanvragen bij de Uitgeefster:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. TE GOES

Giro 36000

VERSCHEENEN:

TEKSTBOEKJE

bij de zangbundel

„EN NU ALLEMAAL . . . !”

Om dit tekstboekje werd zowel door verenigingen als scholen
gevraagd. Het is uitzonderlijk geschikt voor onze scholen en
verenigingen (zowel zang- als jeugdverenigingen en andere
organisaties) voor regelmatig gebruik.
De bekoring, welke er in onze zangbundel lag, vond voor een
goed deel haar oorzaak ook in de keuze der liederen, welke
ongetwijfeld uniek genoemd mag worden.
Welnu in dit tekstboekje vindt men deze liederen opnieuw
blijven gebracht en zij worden u voor een prijs, die binnen
ieters bereik ligt, thans aangeboden. Vooral bij aantallen is
het bedrag miniem.

De prijs van het tekstboekje is f.1.30

25 exx. f.1.20; 50 exx. f.1.10; 100 exx. f.1.—

Verkrijgbaar bij de boekhandel of rechtstreeks bij de Uit-
geefster:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., GOES, Giro 36000